

638**ROZPORZĄDZENIE RADY MINISTRÓW**

z dnia 25 marca 2003 r.

w sprawie środków przymusu bezpośredniego stosowanych przez funkcjonariuszy Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego

Na podstawie art. 25 ust. 3 ustawy z dnia 24 maja 2002 r. o Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego oraz Agencji Wywiadu (Dz. U. Nr 74, poz. 676) zarządza się, co następuje:

§ 1. Rozporządzenie określa rodzaje środków przymusu bezpośredniego, przypadki i sposób ich użycia, a także sposób dokumentowania przypadków zastosowania środków przymusu bezpośredniego przez funkcjonariusza Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, zwanego dalej „funkcjonariuszem”.

§ 2. 1. Funkcjonariusz może stosować środki przymusu bezpośredniego po bezskutecznym wezwaniu osoby, wobec której środki te miałyby być użyte, do zachowania się zgodnego z prawem i uprzedzeniu o możliwości zastosowania tych środków.

2. Funkcjonariusz może odstąpić od wzywania osoby do zachowania zgodnego z prawem oraz od uprzedzenia o zastosowaniu środków przymusu bezpośredniego, jeżeli zwłoka groziłaby niebezpieczeństwem dla życia lub zdrowia ludzkiego bądź mienia.

§ 3. 1. Funkcjonariusz powinien stosować środki przymusu bezpośredniego w taki sposób, aby osiągnięcie podporządkowania się wydanym na podstawie prawa poleceniom powodowało możliwie najmniejszą dolegliwość.

2. Odstępuje się od dalszego stosowania środków przymusu bezpośredniego, gdy osoba, wobec której użyto tych środków, podporządkowała się wydanym poleceniom.

3. Jeżeli jest to konieczne do osiągnięcia podporządkowania się wydanym poleceniom, można stosować jednocześnie różne środki przymusu bezpośredniego.

§ 4. W razie wykonywania czynności służbowych przez dwóch lub więcej funkcjonariuszy, decyzję o użyciu środków przymusu bezpośredniego podejmuje kierujący czynnością, z zastrzeżeniem § 10 ust. 3 i § 11 ust. 2.

§ 5. Wobec kobiet o widocznej ciąży, osób, których wygląd wskazuje na wiek do 13 lat, starców oraz osób o widocznym kalectwie stosuje się wyłącznie chwytów obezwładniające.

§ 6. Funkcjonariusz ma prawo stosować następujące środki przymusu bezpośredniego:

1) siłę fizyczną w postaci chwytów obezwładniających lub podobnych technik obrony lub ataku;

2) urządzenia techniczne, takie jak:

a) kajdanki,

b) prowadnice,

c) kaftany bezpieczeństwa, pasy i siatki obezwładniające,

d) kolczatki drogowe i inne przeszkody umożliwiające zatrzymanie pojazdu;

3) chemiczne środki obezwładniające, takie jak:

a) ręczne miotacze gazu,

b) ręczne granaty łzawiące.

§ 7. 1. Siłę fizyczną stosuje się w celu obezwładnienia osoby, odparcia czynnej napaści albo zmuszenia do wykonania polecenia.

2. Używając siły fizycznej, nie należy zadawać uderzeń, chyba że funkcjonariusz działa w obronie koniecznej albo w celu odparcia zamachu na życie lub zdrowie ludzkie bądź mienie.

§ 8. 1. Kajdanki można stosować wobec osób skazanych, tymczasowo aresztowanych lub zatrzymanych w celu udaremnienia ucieczki albo zapobieżenia czynnej napaści lub czynnemu oporowi.

2. Kajdanki stosuje się:

1) na polecenie sądu lub prokuratora;

2) wobec osób podejrzanych lub oskarżonych o popełnienie przestępstwa przeciwko życiu lub zdrowiu albo skazanych za takie przestępstwo.

3. Nie stosuje się kajdanek wobec osób, których wygląd wskazuje na wiek poniżej 17 lat, z wyjątkiem nieletnich, których wygląd wskazuje na wiek powyżej 15 lat, podejrzanych o popełnienie przestępstwa, o którym mowa w ust. 2 pkt 2.

4. Kajdanki zdejmuje się niezwłocznie po wprowadzeniu osób, wobec których je zastosowano, do pomieszczeń służbowych zabezpieczonych przed możliwością ucieczki, aresztów lub na salę rozpraw, chyba że sąd zarządzi inaczej.

5. Kajdanki zakłada się na ręce z przodu, a osobom, co do których zachodzi podejrzenie, że mogą zachowywać się agresywnie — na ręce do tyłu.

§ 9. Prowadnicę można stosować wobec osób, których wygląd wskazuje na wiek poniżej 17 lat, w przypadkach, o których mowa w § 8 ust. 1. Przepisy § 8 ust. 2 i 4 stosuje się odpowiednio.

§ 10. 1. Kaftan bezpieczeństwa, pasy lub siatkę obezwładniającą stosuje się wobec osób, które swoim zachowaniem stwarzają niebezpieczeństwo dla życia lub zdrowia ludzkiego, a także mienia, jeżeli zastosowanie innych środków przymusu jest niemożliwe albo okazało się bezskuteczne.

2. Siatkę obezwładniającą można stosować także:

- 1) w pościgu za osobą podejrzaną o popełnienie przestępstwa;
- 2) w celu udaremnienia ucieczki osoby skazanej, tymczasowo aresztowanej lub zatrzymanej.

3. Decyzję o zastosowaniu środka przymusu bezpośredniego, o którym mowa w ust. 1, podejmuje kierownik jednostki organizacyjnej Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego lub upoważniony przez niego funkcjonariusz, a podczas ich nieobecności — właściwy ze względu na miejsce zdarzenia dyżurny Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego lub delegatury, zwani dalej „dyżurnym”.

§ 11. 1. Stosowanie kolczatek drogowych i innych przeszkód umożliwiających zatrzymanie pojazdu odbywa się z udziałem Policji i na zasadach obowiązujących Policję przy ich stosowaniu.

2. Decyzję o użyciu urządzeń technicznych, o których mowa w ust. 1, podejmuje właściwy dyżurny, po uprzednim uzgodnieniu z komendantem terytorialnie właściwej jednostki Policji.

§ 12. 1. Chemiczne środki obezwładniające można stosować w przypadkach:

- 1) odpierania czynnej napaści;
- 2) pokonywania czynnego lub biernego oporu;
- 3) pościgu za osobą podejrzaną o popełnienie przestępstwa;
- 4) udaremnienia ucieczki osoby skazanej, tymczasowo aresztowanej lub zatrzymanej;
- 5) przeciwdziałania niszczeniu mienia.

2. Przy stosowaniu chemicznych środków obezwładniających należy zachować ostrożność, uwzględniając ich właściwości mogące stanowić zagrożenie dla zdrowia ludzkiego.

§ 13. 1. Jeżeli wskutek zastosowania środka przymusu bezpośredniego nastąpiło zranienie osoby, funkcjonariusz jest obowiązany natychmiast udzielić tej osobie pierwszej pomocy przedmedycznej, a w razie potrzeby zapewnić pomoc lekarską.

2. Pomoc lekarską zapewnia się zawsze kobiecie ciężarnej, wobec której użyto środka przymusu bezpośredniego.

3. Funkcjonariusz może odstąpić od obowiązku, o którym mowa w ust. 1, w przypadku gdy zostanie zapewnione udzielenie pomocy przez inne właściwe podmioty, które są obowiązane do udzielania pomocy zranionej osobie.

4. W przypadku, o którym mowa w ust. 1, oraz gdy w wyniku zastosowania środka przymusu nastąpiła śmierć osoby albo szkoda w mieniu, funkcjonariusz jest obowiązany do:

- 1) zabezpieczenia śladów na miejscu zdarzenia i niedopuszczenia na to miejsce osób postronnych;
- 2) w miarę możliwości ustalenia świadków zdarzenia;
- 3) powiadomienia o zdarzeniu właściwego dyżurnego, a także swojego przełożonego.

5. Jeżeli w wyniku zastosowania środka przymusu bezpośredniego nastąpiła śmierć lub zranienie osoby, dyżurny jest obowiązany niezwłocznie spowodować zabezpieczenie śladów i dowodów związanych z zastosowaniem środka przymusu bezpośredniego oraz zawiadomić właściwego miejscowo prokuratora.

§ 14. 1. Fakt zastosowania środka przymusu bezpośredniego funkcjonariusz dokumentuje w notatce, którą przedstawia przełożonemu.

2. Notatka, o której mowa w ust. 1, powinna zawierać w szczególności:

- 1) wskazanie stopnia, imienia i nazwiska funkcjonariusza;
- 2) określenie czasu i miejsca zastosowania środka przymusu bezpośredniego;
- 3) dane osoby, wobec której zastosowano środek przymusu bezpośredniego;
- 4) powody i rodzaj zastosowanego środka przymusu bezpośredniego;
- 5) opis działań funkcjonariusza poprzedzających zastosowanie środka przymusu bezpośredniego;
- 6) określenie skutków zastosowania środków przymusu bezpośredniego;
- 7) wskazanie innych faktów, koniecznych — w ocenie funkcjonariusza — do zobrazowania zdarzenia;
- 8) dane dotyczące ewentualnych świadków zdarzenia;
- 9) podpis funkcjonariusza.

3. Jeżeli w wyniku zastosowania środka przymusu bezpośredniego nastąpiła śmierć człowieka, przełożony, o którym mowa w ust. 1, niezwłocznie zawiadamia o tym wyższego przełożonego.

§ 15. Rozporządzenie wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia.¹⁾

Prezes Rady Ministrów: *L. Miller*

¹⁾ Niniejsze rozporządzenie było poprzedzone rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 30 lipca 1990 r. w sprawie określenia wypadków, warunków i sposobów użycia środków przymusu bezpośredniego przez funkcjonariuszy Urzędu Ochrony Państwa (Dz. U. Nr 56, poz. 328), zachowanym w mocy na podstawie art. 232 ustawy z dnia 24 maja 2002 r. o Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego oraz Agencji Wywiadu (Dz. U. Nr 74, poz. 676).